

Het Belgische UFO enigma van '89

Een finale kijk op de Belgische UFO-golf 30 jaar na datum

Frederick DELAERE

Het Belgische UFO enigma van '89

Een finale kijk op de Belgische UFO-golf 30 jaar na datum

Het was een koude winteravond in november 1989 die de officiële start van een bijzondere periode in de Belgische geschiedenis inluidde. Een gebeurtenis die ons land wereldwijd op de kaart zou zetten als we het hebben over UFO's (Unidentified Flying Objects – niet-geïdentificeerde vliegende voorwerpen). 30 jaar na datum spreekt deze grote golf aan waarnemingen van vreemde driehoeken nog steeds tot de verbeelding. Dringend tijd om, in zoverre van het mogelijke, het kaf van het koren te scheiden.

Frederick DELAERE*

Een niet onbelangrijke gebeurtenis

Zo nu en dan gebeuren er UFO-incidenten die nog vele jaren blijven nazinderen en de publieke opinie met verstomming slaan. De Belgische UFO-golf, want deze naam kreeg ze, was zo'n fascinerende periode. Wat deze golf aan waarnemingen zo uitzonderlijk maakte, waren de nauwkeurige en coherente rapporten van "hoog gekwalificeerde" getuigen waaronder rijkswachters, hogere officieren van het leger, meteorologen en wetenschappers. Ook de luchtmacht erkende in een officieel document dat de waarnemingen authentiek waren. We spreken over een UFO-golf wanneer er in een korte periode en meestal in een relatief klein gebied zeer veel UFO's worden waargenomen. Zo'n golf is voor onderzoekers interessant om verschillende redenen. Het is vaak de bevestiging en beschrijving van een fenomeen door verschillende onafhankelijke getuigen die zeer leerrijk is. In hoeverre stemmen deze getuigenissen met elkaar overeen? Is het bewijsmateriaal van alle partijen even waardevol of betrouwbaar? Dit zijn slechts twee vragen die meteen tot nadenken stemmen.

Het piepkleine Belgenland is op het vlak van UFO's alvast bijzonder interessant te noemen. Alle facetten van het fenomeen komen in de UFO-dossiers van menig Ufo enthousiasteling aan bod, iets wat toch vrij uniek te noemen is. Naast gewone observaties van ongewone luchtverschijnselen waren verschillende landgenoten door de jaren heen in de ban van landingen van UFO's, werden vreemde sporen

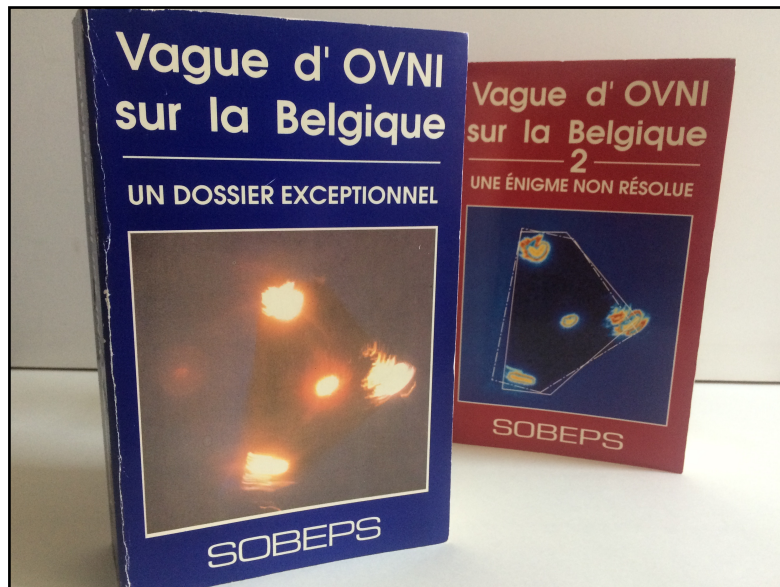
en afdrukken in de aarde of in de vegetatie aangetroffen en beweren mensen ontvoerd te zijn door onbekende entiteiten. Sommigen zouden al jaren in contact staan met wezens van een verre planeet en er zijn zelfs UFO-sektes in ons land actief geweest. Je kan bijna nergens iets over UFO's lezen of het heeft zich ooit in België voorgedaan. Om dan nog maar te zwijgen over bepaalde werken van Belgisch kunstenaar Panamarenko die een duidelijke link met het onderwerp hebben. Zoveel is duidelijk: België is beslist een UFO-land bij uitstek.

Het zal je wellicht niet verbazen dat de grote UFO-golf van 1989-'91 dan ook niet de eerste UFO-golf was die België ooit kende. Ook in de jaren '70 werden wel vaker vreemde luchtverschijnselen in ons land gespot. Maar deze golf van waarnemingen kon totaal niet tippen aan de gebeurtenissen, eind van de tachtiger jaren.

Een bijzonder kenmerk van deze golf aan waarnemingen was trouwens dat het hier niet om de typische "vliegende schotel" ging (de schotelvorm werd vooral eind de jaren '40 tot een stuk in de jaren '60 veelvuldig gespot). Het waren voornamelijk waarnemingen van driehoekige objecten die het overgrote deel van de observaties uitmaakten. Als we een robotfoto van de UFO konden maken dan zouden we spreken over een donkere driehoek met in iedere hoek een helder wit licht en een kleiner rood knipperlicht in het midden.

Alle waarnemingen uit de Belgische UFO-golf opsommen of bespreken, is een onmogelijke opgave. Door meer dan 5000 getuigen werden 1200 meldingen gedaan, volgens bepaalde bronnen zouden maar liefst 50.000 Belgen het driehoekige gevaarte hebben waargenomen. Hierover zou ik dus best een aantal boeken kunnen volschrijven. Iets wat de Franstalige UFO-groepering SOBEPS (Société Belge d'Étude des Phénomènes Spatiaux) deed met de twee mastodonten 'Vague d' OVNI sur la Belgique' volume 1 en 2. In deze boeken is o.a. een aanzienlijk deel van de interessante casussen uit die periode terug te vinden. Naast het werk van SOBEPS, dat destijds nauw betrokken was bij het onderzoek naar de waarnemingen, werden in de loop van de

jaren verschillende boeken, honderden artikels en tientallen tv-reportages aan deze boeiende gebeurtenis gewijd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het tegenwoordig zeer moeilijk geworden is om zoveel jaar na datum nog een correct beeld te vormen van wat zich toen in ons luchtruim heeft afgespeeld. In dit artikel beperk ik me tot de belangrijkste gebeurtenissen uit die periode, de meest populaire "verklaringen" waarmee men door de jaren heen op de proppen kwam en enkele persoonlijke ervaringen die me ertoe hebben aangezet om dit stuk te schrijven. Het waren voornamelijk de verrassende getuigenissen van twee personen die destijds zeer nauw betrokken waren bij de golf die de uiteindelijk doorslag gaven.

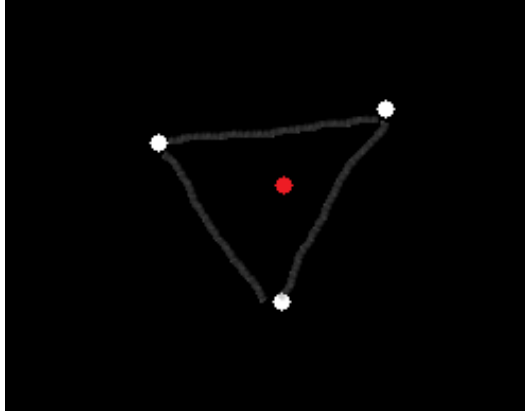

De twee volumes van Vague d'OVNI sur la Belgique die SOBEPS publiceerde.

Die bewuste novembernacht...

Op woensdag 29 november 1989 kent de Belgische UFO-golf haar "officiële" start. Binnen een korte tijdspanne zou een groot aantal waarnemingen plaatsvinden in een relatief klein grondgebied. Volgens verschillende bronnen kunnen we spreken over tientallen observaties, waaronder 13 van rijkswachters, voor die avond waarvan het grootste deel zich situeert in de Duitstalige Oostkantons. De eerste twee waarnemingen vonden plaats in Jalhay om 16u en in

Charneux om 16u40, beiden in de provincie Luik. Maar het was vooral de waarneming van twee Duitstalige rijkswachters, Heinrich Nicoll en Hubert von Montigny, omstreeks 17u15 in Eupen die de aanleiding voor deze historische avond vormden. Niemand kon toen vermoeden dat hun waarneming het begin zou zijn van een bijna twee jaar durende UFO-golf in België.

Schets gemaakt door een getuige van een gelijkaardig voorwerp dat in 2013 gerapporteerd werd.

Tijdens een routinepatrouille tussen de dorpjes Kettenis en Merols merkt de bestuurder van de rijkswachtcombi een zeer intense lichtvlek op in een weide rechts van de N68. Het felle licht deed hen denken aan de heldere verlichting van een voetbalstadion. De andere rijkswachter die aan de verlichte kant zit, opent het raampje van de combi en ziet tot zijn verbazing een groot platform, onbeweeglijk in de lucht. Ze rijden traag verder en beide rijkswachters kunnen nu meer details van het verschijnsel aanschouwen. Onderaan het platform zien ze drie enorme schijnwerpers. Deze zijn cirkelvormig en naar beneden gericht. Eén van de rijkswachters schat de hoogte op ongeveer 120 meter. Ze waren zeer verbaasd over het feit dat er tijdens de waarneming geen geluid hoorbaar was, dit ondanks het feit dat één van de raampjes van de combi open stond. De buik van het toestel was volledig glad en had de vorm van een gelijkzijdige driehoek. De 3 lampen hadden elk een diameter van ongeveer 1 meter en deze bevonden zich vrij dicht bij de hoekpunten. In het midden van de driehoek zien ze tevens een rood knipperlicht. De snelheid van het knipperen van het rode licht werd door de getuigen geschat op 1 à 2 keer per seconde. De driehoek had vermoedelijk een basis van 30 tot 35 meter. Wanneer de rijkswachters hun voertuig stoppen, begint de driehoek te bewegen met

een snelheid van ca. 50 km/u. Plots stopt de UFO, begint te draaien en vliegt daarna in de richting van Eupen. De rijkswachters kunnen met hun combi de driehoek zonder veel problemen verder volgen. Ondertussen zien ook verschillende andere getuigen het vreemde object. Volgens sommige van deze getuigen vloog de driehoek zeer laag boven de daken van de huizen (slechts enkele tientallen meters). De rijkswachters stoppen even in de kazerne van Eupen. Wanneer ze terug plaatsnemen in hun combi weten ze de UFO verder te volgen richting de afdamming van Gileppe. Ze hebben bij hun aankomst rustig de tijd om hun combi te parkeren want de UFO blijft maar liefst 45 minuten boven het stuwmeer hangen. De afstand waarop de UFO zich dan bevond bedraagt ongeveer 4 km. Op dat moment zien ze enkel nog een lichtbol in de verte die rode stralen of bolletjes leek uit te zenden. Om 18u45 ziet een andere rijkswachter vanuit de kazerne, door het raam op de eerste verdieping, hoe de lichtbol plots met hoge snelheid langs de hemel scheert. Op dat zelfde moment zien de twee rijkswachters aan het stuwmeer van Gileppe een tweede driehoek voorbij vliegen. Volgens hun getuigenis had deze driehoek een koepel met rechthoekige vensters. De lichtbol blijft tot 19u23 onbeweeglijk stilhangen. De rode lichteffecten doven langzaam uit en de UFO vliegt verder richting Spa. Veel nieuwsgierigen zijn achteraf gewapend met fototoestellen en videocamera's post gaan vatten aan het meer van Gileppe om UFO's te spotten. Geen van hen slaagde er echter in een vreemd verschijnsel duidelijk op de gevoelige plaat vast te leggen. Maar wat die bewuste 29 november '89 boven het oosten van België vloog, blijft tot op de dag van vandaag een mysterie. Niettemin moet gezegd worden dat een UFO die 45 minuten op dezelfde plaats blijft stilhangen (in dit geval werd trouwens slechts een lichtpunt gezien) zoals deze boven het stuwmeer van Gileppe toch wijst in de richting van een astronomische verklaring zoals een ster of planeet.

In tussentijd elders in de lucht...

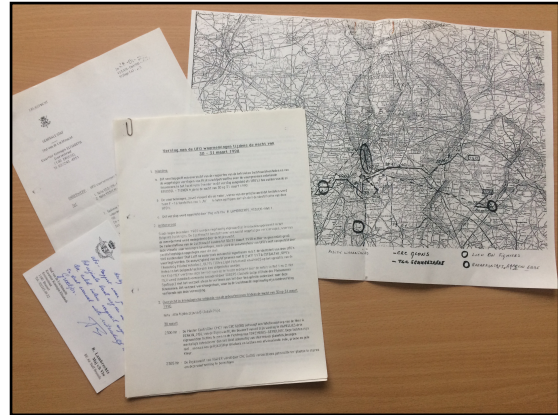
Even later volgt op 11 december '89 een tweede belangrijke dag met ten minste 21 goed gedocumenteerde meldingen. Bij deze waarnemingen waren alle vijf de Waalse provincies betrokken. Eén van de belangrijkste getuigenissen kwam van luitenant-kolonel bij de luchtmacht André Amond en zijn echtgenote. Zij zagen vanuit hun wagen een driehoekige UFO. Amond stuurde na zijn waarneming hierover een nota naar de minister van landsverdediging.

In de nacht van 16 op 17 december 1989 was het alweer prijs. Nadat heel wat mensen opnieuw een vreemd voorwerp in de lucht zagen, werden verschillende patrouilles van de rijkswacht opgetrommeld om een kijkje te nemen. Omstreeks 23u werden zelfs twee F-16's te lucht ingestuurd om de herkomst van het verschijnsel te achterhalen. En met succes! Al snel kwamen de gevechtsvliegtuigen uit op een felle lichtspot (*sky tracer*) van een dancing in Halen. De UFO-koorts van de voorbije dagen had bij verschillende getuigen blijkbaar de fantasie wat op hol gebracht en zo werd de lichtspot al snel verward met een vreemd toestel. Ook in de nacht van 25 op 26 november zorgde dezelfde *sky tracer* voor UFO-meldingen. Kolonel (nu generaal-majoor) Wilfried De Brouwer werd in die periode belast met het onderzoek naar de vermeende UFO's. Tijdens een persconferentie van SOBEPS op 18 december '89 bevestigde De Brouwer dat er in de nacht van 16 op 17 december twee F-16's waren opgestegen en dat men in overweging nam om de uitbaters van de discotheek voor de kosten te laten opdraaien. Of het ook effectief zover kwam is niet geweten.

De jacht van de F-16's

Het bleef echter niet bij die ene nacht in december 1989 dat de hulp van F-16's werd ingeroepen. Nadat in de avond op 30 maart 1990 opnieuw een groep rijkswachters "UFO's" hadden gezien, werd besloten om twee F-16 gevechtsvliegtuigen te laten opstijgen vanuit Bevekom. Van het hele F-16-incident werd in juni 1990 een rapport vrijgegeven dat werd

opgesteld door R. Lambrechts, majoor bij de Belgische luchtmacht. Enkele passages uit dit rapport geven weer wat er zich die nacht heeft afgespeeld.

Het in 1990 vrijgegeven rapport Lambrechts over de F-16 achtervolging in de nacht van 30 op 31 maart '90.

30 maart '90

23u: Master Controller van CRC Glons ontvangt een telefoontje van rijkswachter A. Renkin die beweert vanuit zijn woning in Ramillies drie eigenaardige lichten te zien in de richting van Torembois-Gembloux. De lichten waren volgens de man feller dan sterren of planeten en bewogen niet. De lichten vormden een gelijkbenige driehoek en wisselden soms van kleur.

23u05: CRC Glons vraagt aan de rijkswacht van Waver om ter plaatse te gaan en deze waarneming te bevestigen.

23u15: Nieuwe melding van rijkswachter Renkin. Drie andere lichten begeven zich in de richting van de eerder gemelde driehoeksvorm. CRC Glons ziet inmiddels een ongeïdentificeerd contact op hun radar (5 km ten noorden van het vliegveld van Beauvechain).

23u28: Een rijkswachtpatrouille met o.a. Kapt. Pinson is ter plaatse en bevestigt het verhaal van Renkin. Pinson beschrijft het waargenomen verschijnsel als volgt: "de lichtpunten hebben de afmeting van een grote ster. Ze zijn veel feller dan andere sterren en veranderen steeds van kleur (rood, blauw, groen, geel en wit)".

23u30 – 23u45: Drie nieuwe lichtpunten voegen zich bij de reeds zichtbare lichtpunten in driehoeksformatie. CRC Glons blijft de eerder waargenomen lichten volgen op radar.

23u49 – 23u59: TCC/RP Semmerzake bevestigt op zijn beurt een duidelijk radarcontact op dezelfde positie als Glons.

23u56: Na voorafgaande coördinatie met SOC II geeft CRC Glons een Scramble Order door aan 1 JW.

23u45 – 0u15: De lichtpunten worden duidelijk waargenomen van op de grond. Hun positie t.o.v. elkaar verandert niet. De hele formatie lijkt zich traag te verplaatsen t.o.v. de sterren. Ooggetuigen op de grond merken dat de lichten af en toe korte lichtsignalen uitstralen. Inmiddels zijn er twee nieuwe zwakkere lichtpunten te zien in de richting van Eghezee. Deze maken korte en hortende bewegingen.

31 maart '90

0u05: Twee F-16's stijgen op. Tussen 0u07 en 0u54 worden door de jachtvliegtuigen negen pogingen ondernomen om de UFO's te onderscheppen. De vliegtuigen hadden meerdere malen kortstondig radarcontact op de door CRC Glons aangeduide doelen. In drie gevallen slaagden de piloten erin hun radar enkele seconden op het doel te vergrendelen (lock on), wat telkens aanleiding gaf tot een drastische verandering in het gedrag van de UFO's. In geen enkel geval hadden de piloten visueel contact met de UFO's.

0u13: Eerste "lock on" op een door CRC aangeduid doel. De snelheid van het doel verandert in een minimum van tijd van 150 knopen tot 970 knopen en de hoogte van 9000 ft naar 5000 ft, terug naar 11000 ft om daarna plots te dalen naar grondniveau. Dit resulteert na enkele seconden in een "break lock" en de piloten verliezen radarcontact. CRC Glons meldt op dat ogenblik dat de jagers het doel overvliegen.

0u19 – 0u30: TCC Semmerzake en CRC Glons hebben radarcontact met het doel verloren. Af en toe wordt een contact in de omgeving

waargenomen maar dit is onvoldoende om een duidelijk spoor te kunnen volgen. De piloten hebben ondertussen contact met de burger-luchtverkeersleiding.

0u30: Ooggetuigen op de grond zien de F-16's drie maal voorbij vliegen. Gedurende de derde passage zien ze de vliegtuigen cirkelen in de eerst waargenomen grote driehoek. Op datzelfde ogenblik stellen ze het verdwijnen van de kleine driehoek vast. Dit terwijl het meest westelijke punt van de driehoek zich snel verplaatste (vermoedelijk in de hoogte). Dit punt straalt hierbij intense rode lichtsignalen uit. De twee andere punten van de grote driehoek verdwijnen even later. De lichtpunten boven Eghezee verdwijnen eveneens. Enkel het meest heldere lichtpunt in het westen van de driehoek wordt nog waargenomen.

0u32: De radars van Glons en Semmerzake hebben een contact op 7000 ft. Het object beweegt zich met hoge snelheid richting Bierset. Controlecentrum Maastricht heeft geen radarcontact met deze UFO.

0u39 – 0u41: CRC Glons meldt mogelijk contact op 10000 ft. hoogte. Opnieuw een zeer snelle acceleratie van 100 tot 600 knopen. De "lock on" duurt slechts enkele seconden en zowel de vliegtuigen als CRC Glons verliezen contact.

0u47: RAPCON van Beauvechain meldt radarcontact op een hoogte van 6500 ft. Glons neemt zelfde positie in. Dit contact wordt waargenomen tot 0u56.

0u45 – 1u: Er worden nog enkele pogingen ondernomen om de UFO's te onderscheppen. De vliegtuigen krijgen slechts kortstondige radarcontacten. De ooggetuigen op de grond zien de laatst overgebleven UFO verdwijnen in de richting van Louvain-La-Neuve. Omstreeks 1u is de UFO volledig uit het zicht verdwenen.

1u02: Beide F-16's verlaten de frequentie van CRC Glons en keren terug naar de basis.

1u06: Een rijkswachter in Jodoigne meldt aan CRC Glons eenzelfde fenomeen als Renkin om 23u15.

1u18: Kapt. Pinson beschrijft zijn waarneming: vier heldere lichtpunten vormen met het dorp Jodoigne als middelpunt een vierkant. De lichtpunten verplaatsen zich met korte, hortende bewegingen.

+/- 1u30: De vier UFO's verliezen hun helderheid en lijken zich in vier verschillende richtingen te verwijderen.

De gebeurtenis die in deze nacht had plaatsgevonden, is zonder twijfel uniek te noemen. Vooral het feit dat de Belgische luchtmacht nauw betrokken was bij het hele incident was bijzonder, maar ook de openheid naar het publiek en de pers toe was uitzonderlijk. Het rapport Lambrechts concludeerde dat voor de radarwaarnemingen van die nacht geen pasklare uitleg kon worden gegeven. "De op dat ogenblik gemeten versnellingen- en hoogte veranderingen sluiten de hypothese uit dat de waargenomen UFO's verward kunnen worden met vliegtuigen." zo staat er o.a. in het rapport te lezen. Ook gezichtsbedrog, verwarring met planeten en sterren, andere meteorologische verschijnselen en geprojecteerde hologrammen waren volgens Lambrechts uitgesloten. Kortom men stond voor een groot raadsel.

Tijdens een persconferentie die door de luchtmacht op 11 juli '90 werd georganiseerd in het kader van de waarnemingen van 30 op 31 maart 1990 sprak kolonel De Brouwer o.a. over het feit dat het vluchtpatroon van de echo op de radarschermen van beide F-16's niet van conventionele vliegtuigen kon zijn. De kolonel voegde eraan toe dat een storende elektromagnetische interferentie op een boordradar niet kan worden uitgesloten, terwijl een bewuste kwaadwillige storing volledig is uitgesloten. Maar officieel hadden de beelden onvoldoende bewijskracht.

Eén van de piloten had tijdens de achtervolging van de UFO een foutieve

handeling uitgevoerd waardoor zijn radargegevens niet opgeslagen werden. Men moest zich dus toelagen op de opnames die het andere toestel had gemaakt. Het was in eerste instantie de bij SOBEPS werkzame natuurkundeprofessor Auguste Meessen die de gegevens nader bestudeerde. Na een eerste analyse concludeerde hij dat "Elke andere hypothese dan die van de UFO's ["UFO's" te lezen hier als "buitenaardse ruimtetuigen"] kan zo goed als voor 100% worden uitgesloten". Meessen kwam later echter op deze uitspraak terug. Sceptische onderzoekers, waaronder Wim Van Utrecht van de studiegroep CAELESTIA, reageerden immers op het feit dat er tijdens de parallel uitgevoerde analyse door kolonel Salmon en door burgerlijk ingenieur Gilmard grote fouten werden gemaakt bij de interpretatie van de radargegevens. Een deel van de niet-geïdentificeerde echo's kon immers worden toegeschreven aan atmosferische condities waardoor een weerkaatsing van radargolven op inversielagen of op compacte vochtige luchtmassa's kan optreden. Daarnaast bleek dat bij ten minste drie van de negen ongewone registraties de ene F-16 de andere F-16 voor de UFO had aanzien.

Still uit de bewuste F-16 radarbeelden.

Naast de aanvankelijke foutieve interpretatie van de radargegevens mag natuurlijk ook niet vergeten worden dat de piloten op geen enkel ogenblik visueel contact met de "vreemde indringer" hebben gehad. Een dergelijke bevestiging is essentieel willen de radargegevens als sluitende bewijsstuk dienen. Daarnaast werd ondanks de surreële snelheden (tijdens de eerste lock-on versnelde

het doel in amper 2 seconden van 240 km/u naar maar liefst 1770 km/u en dit terwijl het daalde van 2700 m tot 1500 m) op geen enkel ogenblik het geluid gehoord dat met het breken van de geluidsbarrière gepaard had moeten gaan. Tevens kon achteraf worden vastgesteld dat een aantal van de door de rijkswachters waargenomen lichten konden worden toegeschreven aan doodgewone sterren.

Het "bewijs" uit Petit-Rechain

Er werden tijdens de UFO-golf een aardig aantal foto's en video's van de onbekende driehoek gemaakt. De dag nadat twee F-16's achter een "UFO" werden gestuurd en boven Brussel een driehoek werd gefilmd die nadien een lijnvliegtuig bleek te zijn, werden door een aantal SOBEPS-medewerkers op 1 april 1990 enkele foto's genomen vanuit hun uitkijkpost in het Brabantse dorpje Ramillies. Eén van de medewerkers had vier foto's kunnen maken van een laag overvliegende vierhoek die voorzien was van grote en kleine

lichten. Toen men de foto's liet ontwikkelen bleek op de opnames slechts microscopische lichtjes te staan die sterk aan vliegtuiglichten deden denken. Ook in dit geval verscheen alweer professor Meessen op het toneel en verkondigde die dat het feit dat er bijna niets op de foto's te zien was, bijzonder abnormaal te noemen was. Hij verkondigde daarop dat dit te wijten was geweest aan straling die van de UFO afkomstig was. Hierdoor werd het beeld van de fotografische film gewist.

De 20 jarige metaalarbeider Patrick Maréchal had blijkbaar meer geluk met zijn dia die hij op 4 of 7 april (de getuigen herinneren zich de exacte datum niet meer) in Petit-Rechain had genomen, want toen zond de UFO blijkbaar geen stralen uit die het beeld hadden beïnvloed en was het resultaat zelfs bijzonder spectaculair te noemen. De dia kreeg in de loop der jaren een ongekende status in de wereld van de UFO's en werd veelvuldig gepubliceerd in boeken, kranten en tijdschriften.

De Petit-Rechain dia van Patrick Maréchal die wereldberoemd werd.

De vriendin van Maréchal liet op een avond in april '90 de hond uit. Plots merkte ze achter de woning een aantal vreemde lichten op. Ze riep onmiddellijk Patrick die binnenshuis was gebleven. Hij nam instinctief zijn nieuwe reflexcamera en kwam naar buiten. Volgens hun getuigenis ging er een merkwaardige driehoek met drie felle lichten en een rood knipperlicht in het midden roerloos in de lucht. Maréchal vatte post tegen een muur en nam twee dia's van het object. Onmiddellijk daarna vloog de UFO weg en verdween achter het huis van de burens. Toen hij de ontwikkelde film enkele dagen later in een fotowinkel ging ophalen bleek maar één dia te zijn gelukt. De tweede dia was volledig zwart en werd dan ook weggegooid. De gelukke dia werd opgeborgen tot een fotojournalist van het persbureau Belga, Guy Mossay, de opname in handen kreeg. Volgens Mossay had Patrick geprobeerd om geld voor de dia te krijgen om zijn aanstaande huwelijk te sponsoren. Maréchal beweerde echter dat het één van zijn collega's uit de metaalfabriek was die Mossay had benaderd en dat er nooit sprake was geweest van geld. Mossay zou daarna via SOFAM de rechten van de dia verkregen hebben. In november van 1990 werd de dia voor het eerst gepubliceerd.

De dia uit Petit-Rechain was de eerste "gelukke" opname die tijdens de Belgische UFO-golf was gemaakt en kreeg dan ook bijzonder veel aandacht. In de jaren die volgden werd hij aan verschillende technische analyses onderworpen. Het voortouw werd hierbij opnieuw genomen door professor Meessen. Hij concludeerde dat de foto authentiek was en dat de lichtspindels in de hoeken van de driehoek plasmajets konden geweest zijn. De UFO zou deze keer uv-stralen hebben uitgezonden die voor het blote oog onzichtbaar waren, maar die wel op de gevoelige plaat konden worden vastgelegd. Voor zijn analyse maakte Meessen gebruik van studiemateriaal dat door professor Marc Acheroy en een paar studenten van de Koninklijke Militaire School van België werd gemaakt. De Vlaamse UFO-onderzoeker Wim Van Utrecht poogde om een simulatiefoto van de driehoek te maken door een geperforeerd stuk karton met een aantal lampjes te

fotograferen. Volgens Acheroy kon de foto uit Petit-Rechain onmogelijk op deze manier tot stand gekomen zijn. Ook Richard F. Haines (senior scientist bij de NASA), Benoît Mussche (die gespecialiseerd is in medische fotografie), professor Francois Louange (expert in het analyseren van satellietfoto's voor het Franse leger) en André Marion (doctor in de kernfysica aan de universiteit van Paris-Sud) waren allemaal overtuigd van de uitzonderlijkheid van de Petit-Rechain dia.

Het feit dat verschillende elementen wezen in de richting van een vervalsing en dat Maréchal en zijn vriendin de enige waren die deze enorme UFO in Petit-Rechain en omstreken hadden gezien, maakte weinig indruk op de "gelovers". Het duurde dan ook nog tot juli van 2011 voordat Van Utrecht gelijk kreeg wat zijn visie op de hele zaak betrof.

De reproductie met een stuk karton en 4 lampjes door Wim Van Utrecht in 1992.

Op 26 juli 2011 maakte Maréchal in het RTL-nieuws bekend dat hij destijds gewoon een grap had willen uithalen. Samen met een collega van de metaalfabriek had hij de dia gemaakt. De collega had een driehoekig model uit piepschuim gesneden en Maréchal had het ding op zijn beurt met behulp van touwtjes en een trapladder aan een tak van een boom vastgemaakt. In het piepschuimmodel hadden ze in elke hoek een kleine zaklamp gestoken en in het midden een klein lampje dat ze met een markeerstift rood hadden gekleurd. Er werden door middel van een statief een dozijn foto's genomen, tot er

ééntje gelukt was. Zijn vriendin was op dat ogenblik binnen gebleven en vond het allemaal maar een domme bedoening waaraan ze niet wou meehelpen. Guy Mossay die met de opgebiechte grap werd geconfronteerd, liet in een interview weten dat hij gefrustreerd en boos was door het feit dat hij zich door een jonge knaap bij de neus had laten nemen. Professor Meessen was echter niet overtuigd van de beweringen van Patrick Maréchal en twijfelde over de echtheid van de biecht. Maréchal van zijn kant onderstreepte dat het niet is omdat hij zijn foto vervalste dat daarmee de hele Belgische UFO-golf als onzin van tafel moet worden geveegd.

Niettegenstaande het ondertussen bekend werd dat de dia een vervalsing was, wordt deze tot op heden in tal van boeken, reportages en tijdschriften als authentiek bewijsmateriaal gebruikt. Dat zo'n foto vele jaren later nog als "echt" versleten wordt, bewees de Nederlandse zelfverklaarde "UFO-kenner" Coen Vermeeren in zijn boek 'UFO's bestaan gewoon' dat in 2013 verscheen. Daarin publiceerde hij de Petit-Rechain dia met als bijschrift: "Ufo zoals mogelijk gezien boven België in de periode 1989-1993". Het was de auteur blijkbaar ontgaan dan Maréchal al in 2011 had toegegeven dat hij de dia vervalst had.

Defensie laat van zich horen

Ergens in 2015 vroeg ik me af of er bij onze Belgische militaire instanties nog documenten over UFO's of de Belgische UFO-golf beschikbaar zouden zijn. Gelijkaardige documenten werden in de loop der jaren door verschillende overheidsinstanties in andere landen vrijgegeven en waren best wel interessant te noemen. Misschien was hierbij ondertussen informatie te vinden die de UFO-golf eventueel zou kunnen verklaren of toch op z'n minst meer duidelijkheid kon scheppen. Het leek me dan ook een goed idee om even poolshoogte hierover te nemen en defensie aan te schrijven. De brief die me eind september 2015 van de Kolonel stafbrevethouder bereikte, was eerder ontgoochelend. Een passage uit de brief

luidde: *"Na opzoeking in verschillende archieven, moet ik u helaas meedelen dat deze documenten niet beschikbaar zijn. Eenmaal afgesloten worden dergelijke dossiers maximum 10 jaar bijgehouden waarna ze vernietigd worden."* Geen enkel document met betrekking tot UFO-waarnemingen zou zich dus in de archieven van defensie bevinden. Iets wat me persoonlijk eerder twijfelachtig lijkt gezien de impact die de UFO-golf destijds had en het aanzienlijk aantal waarnemingen. Dat impliceert tevens dat er de voorbije 10 jaar geen enkele UFO-melding meer binnenkwam via een overheidsinstantie want zo schrijft men verder in de brief: *"Regelmatig wordt Defensie gevraagd om onderzoeken in te stellen naar aanleiding van waarnemingen die gerelateerd zijn aan UFO's. Enkel indien waarnemingen bevestigd worden door overheidsinstanties (bijvoorbeeld de federale politie) of door radardetectie wordt aan een dergelijke oproep gevolg gegeven. Sinds het incident van de jaren '90 werden hiervoor geen gevechtsvliegtuigen meer ingezet."*

Luchtmacht officier spreekt uit de biecht

Naar aanleiding van het jaarverslag 2016 van het Belgisch UFO-meldpunt verscheen er op 18 januari 2017 een artikel in de Engelstalige krant 'Flanders Today'. Dit artikel was de aanleiding voor een gewezen militair om uit de biecht te spreken over zijn ervaring tijdens de Belgische UFO-golf. Uit respect voor de privacy van deze persoon worden in dit artikel geen naam of andere persoonlijke gegevens van hem vrijgegeven. In een korte periode werden verschillende mails met de man uitgewisseld. Het zijn deze correspondenties die de basis van zijn getuigenis vormen en waaruit ik citeer.

Mijn nieuwsgierigheid werd meteen geprikkeld na het lezen van de eerste mail die me halverwege januari van 2017 bereikte. Enkele passages uit dit schrijven luiden als volgt: *"Ik was in de periode van de "UFO-hetze" (1989-1990) werkzaam als 'Operations Officer' in het militaire radarcentrum te Glons en kreeg aldus de functie toegewezen (niet lachen!) van UFO-officer. In die functie werd ik*

geconfronteerd met de "ware gelovigen" (SOBEPS en een zekere Prof. Meessen die theoretische fysica doceerde aan de ULB). Ik was ook diegene die de interventie leidde van de 2 F-16's die poogden de UFO (gezien rond Waver) te onderscheppen."

Na enige mailwisseling was de man bereid om me verder te woord te staan. Op mijn vraag of er officiële documenten over de golf bestaan (naast het rapport Lambrechts) schreef hij: *"Ik kan u echter geen officiële documenten bezorgen, 1. omdat ik die niet heb en 2. omdat ze "classified" waren (en zijn)." .* Ik kon me in dit geval dus enkel verlaten op zijn getuigenis en deze van een collega waarvan hij me ook de contactgegevens bezorgde zodat ik deze, indien gewenst, kon aanschrijven. Deze collega bevestigde later schriftelijk het verhaal van de officier. Er moet gezegd dat er steeds voorzichtig dient omgesprongen te worden met de verhalen van dergelijke klokkenluiders. In dit geval kon ik geen van beiden betrappen op een leugen en waren ze zeer open over hun militaire achtergrond. Ik neem dan ook aan dat beide getuigenissen als waar en correct mogen geïnterpreteerd worden. Het moet wel vermeld worden dat de "UFO-officier" de nadruk legde op het feit dat de verstrekte gegevens enkel informatief bedoeld waren en dat dit in geen geval een officieel standpunt was.

Dat er geen documenten over deze zaak zijn is volgens de officier duidelijk: *"Als er F-16's in de lucht worden gestuurd, wordt dat in het CRC in het logboek opgetekend (zeer summier, er is geen tijd voor uitgebreid proza). Op de vliegbasis hetzelfde, na de vlucht is een rapport door de piloten (Misrep) en op stafniveau zal er ook wel iets zijn opgetekend, maar die documenten bestaan waarschijnlijk niet meer: er is tenslotte niets bijzonders gebeurd: er was iets onbekends in de lucht, we zijn gaan kijken en hebben niets wezenlijks gezien - end of the story - (daar kwam het dus op neer op ons niveau)." .* Naast het feit dat er geen documenten van de F-16 achtervolging zouden bestaan is men hier zeer duidelijk over het feit dat er eigenlijk niets bijzonder werd gezien.

Binnen ufologische kringen deed zich doorheen de jaren ook het gerucht voor dat er tijdens de Belgische UFO-golf door piloten boven een bepaald gebied (jawel, waar de driehoeken werden gezien) tijdelijk niet mocht gevlogen worden. Deze informatie zou van een piloot afkomstig zijn, maar werd nooit door iemand anders bevestigd. Op mijn vraag of deze bewering ook maar enige waarheid bevatte, werd als volgt gereageerd: *"Hier kan ik formeel zijn: nee, er zijn geen beperkingen met vliegzones geweest in verband met UFO's. Er waren (en zijn) wel zones waar niet mag gevlogen worden (beperkingen in tijd, hoogte en ligging) maar enkel ten gevolge van de (complexe) structuur van het Belgisch luchtruim. Dat er bepaalde zones waren die "gereserveerd waren voor UFO's" (sic) is "fake news" of "alternative facts. Een bijkomende opmerking: het zou gekund hebben dat de USAF wel een "decoy" operatie gepland had, t.t.z. om vluchten vanuit UK naar vliegbases in Duitsland te maskeren zouden ze een "jamming" (storing) op poten gezet kunnen hebben waarbij de aandacht naar de "decoys" (afleidingscontacten) geleid werd en de "echte" vliegtuigen buiten de detectie van de radars zou gebleven zijn. Daar ze in die tijd al over drones beschikten zouden de lichten boven Waver als dusdanig kunnen verklaard worden, maar het vergt heel wat planning, werk en energie om zoveel radars te storen met een dusdanig resultaat. De apparaten die alsdus storen moeten niet noodzakelijk vliegen, het kan gemakkelijk vanaf de grond (met een "jamcar"). Dit laatste punt is geheel en al speculatief, een generaal op rust heeft mij daarover iets verteld (maar wenst niet bekend te worden)." .*

De in 2002 gepensioneerde "UFO-officier" in kwestie nam de nodige tijd om zijn gehele ervaring met betrekking tot het F-16 incident uit de doeken te doen. Zoals hij schreef, was dit zijn persoonlijke visie op de zaken die hij toen meemaakte vanop de eerste rij. Het is dan ook bijzonder waardevol om deze informatie uit eerste hand te ontvangen. Dit schept een totaal ander beeld van wat toen gebeurde dan wat er in de dagen, maanden en jaren die volgden op de golf her en der gepubliceerd werd. Een uitgebreid document

(waarvan hieronder enkele geciteerde passages) dat zijn ervaring beschrijft, maakt veel duidelijk:

“De eerste ervaringen met het UFO-fenomeen, zoals het in België voorkwam, moet rond de nazomer van 1989 geweest zijn. (...) Er kwamen telefoontjes binnen van links en van rechts (media, “UFO-clubs” van allerlei pluimage). Wij van onze kant haalden de schouders op en deden verder ons werk, wat een zekere ‘geheimhouding’ met zich meebracht. Er werd echter aangedrongen op het vrijgeven van de computergegevens van (bepaalde) vliegbewegingen over België. Dat werd geweigerd van hogerhand. We dachten er daarmee van af te zijn en ons verder te kunnen wijden aan de ‘serieuze’ taken die het CRC te vervullen had. Maar helaas...

Prof. Meessen kwam in the picture nadat hij hoge burgerlijke autoriteiten had aangeschreven betreffende zijn aanvragen voor de “data reductions”: hij had namelijk een brief gestuurd naar de koning (of het koninklijk hof), waarin hij zijn beklag maakte over het feit dat hij, professor aan een gerenommeerde universiteit zijn intellect ten dienste stelde aan vorst en vaderland, maar dat die sullen van de luchtmacht elke medewerking weigerden. Resultaat (voor ons): stante pede de data reductions overhandigen (en uitleggen) en de professor steunen in alles wat hij vraagt. Dat gebeurde en, zoals het de goede tradities van het leger eigen is, werd ondergetekende als vrijwilliger aangeduid als Point of Contact. Ik heb dus dagen doorgebracht met de prof die mij de principes van de voortplanting van elektromagnetische golven uitlegde. De prof was een ware gelovige in het bestaan van buitenaardse wezens. Op mijn vraag waarom er geen ‘sonic boom’ (de slag bij het doorboren van de geluidsmuur) te horen was, beweerde hij dat die aliens een soort luchtledige tunnel creëerden waarin ze zich voortbewogen, tevens had hij allerlei verklaringen met betrekking tot de g-krachten die bij plotse koersveranderingen (richting/hoogte) en die een levend organisme niet aan kunnen. In het kielzog van de professor kwam SOBEPS tevoorschijn. Daar waar Dhr. Meessen een

intelligente indruk naliet en waar mee te praten viel (niettegenstaande onze diametraal tegenovergestelde meningen bleef hij hoffelijk en probeerde mij te overtuigen met logische argumenten) waren de heren (en dames) van SOBEPS een bende arrogante (pseudo) intellectuelen die iedereen die enige kritiek had, behandelden als een idioot. Tot mijn schande moet ik hier bekennen dat die mannen heel wat oren heb aangenaaid, die geloofden alles zolang het maar in hun kraam te pas kwam.

Daar de media, groot en klein, op de zaak sprongen, ontstond er snel een mini UFO hysterie, men zag overal UFOs. Er werden zelfs ‘UFO spotting trips’ georganiseerd: men trok, voorzien van koffie, soep & boterhammen naar de stuwdam van de Gileppe om (‘s nachts) over het stuwmeer te staren en bewegende lichten te gaan spotten (en natuurlijk werden ze gezien). Wij van onze kant moesten dan de waarnemingen bevestigen door het radarbeeld te analyseren. De elektronica werkte niet mee want er werd nooit iets gezien (maar misschien stoorden de aliens wel ons signaal - werd ons medegedeeld).

Er kwam een melding binnen van een visuele waarneming in de omgeving van Waver (Thorembais-Gembloux). De procedure werd gevolgd en de rijkswacht werd erop af gestuurd. Het radarcontact werd ook waargenomen door andere radars: Semmerzake, de naderingsradar van Bierset, Eurocontrol, Brussels airport... Ik werd ter plaatse geroepen en zowel de visuele waarneming van de rijkswacht (een zekere Kapitein Pinson) stond in directe verbinding met mij en bevestigde de lichten (zag eruit als 3 grote lichten die een driehoek vormden). Het ‘ding’ had een snelheid van ong.200 Km/U. De ‘scramble’ gebeurde en de piloten kwamen ter plaatse maar zagen niets (alhoewel Kapt. Pinson zowel de F-16 boordlichten als de ‘UFO-lichten’ zag). Na wat rondvliegen vroeg de piloot om hem te verwittigen als hij boven de UFO lichten vloog (hij vroeg te melden als hij pal boven het middelpunt van de driehoek kwam). Kapt. Pinson rapporteerde dat, wij stuurden het door aan de piloot en hij dook

door het centrum van de driehoek. Op dat moment (nog steeds volgens Kapt. Pinson) bewogen de lichten, ze kwamen tesamen en de UFO versnelde in de richting Brussel. De F-16s volgden het doel en belichtten het doel met hun aanvalsradar tot een "lock-on" verkregen werd (dat is het vasthouden van het doel met de radar zodat er effectief op kan gevraagd worden). Op het moment van de "lock-on" dus versnelde het doel plotseling tot ong. 3500 km/U. Dit kan de F-16 niet bijhouden (ook wegens het verbod om 's nachts supersonisch te vliegen wegens mogelijke schade aan gebouwen en mensen op de grond). De UFO volgde dan het tracé van de luchtweg GREEN 1 (komt ong. overeen met de E40 Brussel-Luik) en verdween plotseling.

De ganse zaak kwam op TV met 'specialisten' die uit alle hoeken en kanten tevoorschijn kwamen. Er werd een "centre de crise" geïnstalleerd in Bierset plus een transportvliegtuig (Hawker-Siddley HS748) volgestouwd met camera's en elektronica eveneens in Bierset. Die moest gaan kijken als er een "alerte" kwam. Dat crisiscenter werd bemand door militairen en burgers (grote vertegenwoordiging van onze vrienden van SOBEPS). Het toestel heeft enkele keren rondgevlogen maar niets gevonden en de generaals vonden het na enige tijd welletjes en iedereen ging naar huis.

Uiteindelijk is de ganse zaak een stille dood gestorven, maar, terugkijkend was het wel "lots of fun". Een vraag waarop ik nooit antwoord kreeg (althoewel ik hem -tig keren gesteld heb): Als die aliens over zulke geavanceerde technologie beschikken (enkel al tot hier geraken van lichtjaren ver) die toelaat dergelijke vliegmanoeuvres uit te voeren dan rijst de volgende vraag:

- 1: als ze echt niet gezien willen worden, zullen we ze ook niet zien.
- 2: als ze wèl willen gezien worden, gaan ze zich toch niet in een boerengat in Wallonië (no disrespect) gaan tonen, maar in Londen, New-York, Parijs of iets dergelijks."

Dat de betrokken officier niet echt lovend is over het werk van Meessen en SOBEPS is hier zonder twijfel duidelijk. De vraag kan hier dan

ook terecht gesteld worden hoe neutraal deze mensen destijds gehandeld hebben en of alle waarnemingen wel correct werden nagetrokken. Volgens de man was er klaarblijkelijk veel minder aan de hand dan wat in de nieuwsberichten verscheen. De UFO-golf krijgt door deze getuigenis een heel andere 'vreemdheidfactor' dan in veel naslagwerken te lezen valt.

De collega van de officier die het verhaal bevestigde en eveneens werkzaam was bij CRC Glons was tot slot van mening dat: "Mijn persoonlijk besluit is, zelfs als er momenten waren dat verschillende radars op hetzelfde punt een waarneming hebben, het statistisch mogelijk is om deze als "valse echo's" te beschouwen."

Alle bewijsstukken tegen het licht gehouden

We moeten het toegeven, het is niet eenvoudig om in de hele UFO-golf van 1989-'91 bruikbaar bewijsmateriaal te vinden. Van de F-16 achtervolging die in de nacht van 30 op 31 maart 1990 plaatsvond is gebleken dat de radargegevens voor interpretatie vatbaar zijn. Vooral het ontbreken van een visuele bevestiging van de piloten bleek een domper op de feestvreugde. De getuigenis van de gepensioneerde officier spreek eveneens boekdelen van wat zich die nacht heeft afgespeeld en hoe prof Meessen en SOBEPS volgens hem te werk gingen. Ook de eerste waarnemingsgolf van 29 november blijkt een complex gegeven. De kans is hierbij reëel dat niet één enkel fenomeen werd waargenomen, maar dat we het hier bij verschillende verklaringen moeten gaan zoeken. Bij de laatste, langdurige waarneming boven het stuwmeer van Gileppe bijvoorbeeld wordt aan de planeet Venus gedacht. Het fantastische "bewijsstuk" van Petit-Rechain bleek vals en al het andere foto- en videomateriaal is bedroevend en het grootste deel ervan kon worden toegeschreven aan gewone vliegtuigen en onscherp in beeld gebrachte sterren en planeten.

In de loop der jaren kwamen verschillende onderzoekers met de meest uiteenlopende verklaringen opzetten. Een eerste verklaring

werd al tijdens de UFO-golf tegen het licht gehouden, namelijk een experimenteel Amerikaans driehoekig vliegtuig dat boven Wallonië getest werd. De F-117A leek in dit geval de beste kanshebber. Verschillende elementen laten toe te besluiten dat deze verklaring geen hout snijdt. In de eerste plaats heeft de Belgische luchtmacht meermaals laten weten totaal niet op de hoogte te zijn van dergelijke vluchten boven ons land en ook de Amerikaanse overheid heeft dit destijds ontkend. Daarnaast kunnen we ons tevens de vraag stellen wat het nut hiervan zou geweest zijn, wetende dat er in Amerika verschillende grote bijna onbewoonde gebieden zijn waar dergelijke toestellen veilig en zonder veel pottenkijkers kunnen getest worden. Om dan nog maar te zwijgen over het lawaai dat een dergelijk toestel produceert, terwijl men in het grootste deel van de getuigenverklaringen tijdens de UFO-golf sprak van een stil en traag bewegend platform. Deze mogelijke verklaring houdt in dat opzicht dan ook geen steek. In augustus 1996 werd een tweede poging ondernomen om het toestel de *LoFlyte* (*Low Observable Flight Test Experiment*) als verklaring voor de golf naar voren te schuiven. Deze mogelijkheid werd voor het eerst geopperd door de Britse *Sunday Times*. De Belgische kranten namen deze uitleg vrij snel over in hun berichtgeving. Al vlug bleek dat de *LoFlyte* slechts een prototype was dat op 2 augustus 1990 in Wisconsin was voorgesteld. Het prototype was 2,5 meter lang en kon een maximale snelheid van 370 km/u halen. Het was toen vooral de bedoeling om de bestuurbaarheid en stabiliteit van dit toestel te testen. De *LoFlyte* kon dus onmogelijk in 1989 boven België gevlogen hebben.

Door het trage en meestal geluidloos bewegen van de driehoek werd later ook de hypothese dat het om een ULM (Ultra Light Motorised) zou kunnen gaan. In dit geval zou het om een gemotoriseerde delta gaan waarbij drie lampen op de hoeken van de deltavleugel werden gemonteerd en een rood knipperlicht onderaan de driewieler die onder de vleugel hangt. Ook deze mogelijke verklaring bleek later hoogst onwaarschijnlijk gezien het grote aantal meldingen en de

omstandigheden waarin sommige van de observaties plaatsvonden.

In 2000 kwam dan een volledig andere verklaring in de spotlights terecht. Het was lijnpiloot en UFO-onderzoeker Jean de Laet die via via in contact was gekomen met de excentrieke uitvinder Michael Kuzmek. De uitvinder beweerde dat hij DE verantwoordelijke voor de vele UFO-waarnemingen uit 1989 – '91 was. Rond die periode experimenteerde de in Brussel wonende Hongaar Kuzmek inderdaad met door hem zelf ontworpen heliumballonnen die vanop afstand konden bestuurd worden. De ballonnen waren volgens hem zeer wendbaar en konden zeer snel van richting en snelheid veranderen. De ballonnen waren onderaan voorzien van een driehoekig platform waaraan felle lampen konden bevestigd worden, waardoor deze voor commerciële doeleinden inzetbaar waren. Plots verdween Kuzmek echter even snel van het toneel als hij gekomen was. Volgens SOBEPS-mederwerkers Jean de Laet en Frank Boitte trok Kuzmek zijn verklaring als verantwoordelijke voor de UFO-golf weer in omdat hij in de gaten kreeg dat zijn capriolen met de ballonnen grotere gevolgen hadden gehad dan hij zelf wilde. Het is immers verboden om 's nachts dergelijke dingen op te laten en het is al helemaal niet oké als zelfs F-16's er achteraan gaan. Tot op heden werd er geen enkel spoor van Kuzmek teruggevonden. Onderzoeker Paul Vanbrabant beschreef, onder pseudoniem Thomas Raven, het hele verhaal rond de Belgische UFO-golf en Kuzmek in een roman die de titel 'De Ondraagbare hypothese' kreeg.

Een Kuzmek ballon, waarvan de bouwer aanvankelijk beweerde verantwoordelijk te zijn voor de UFO-golf.

De laatste en volgens mij de meest voor de hand liggende uitleg is deze dat een groot deel van de driehoeken door "gewone" lijnvliegtuigen kunnen worden verklaard. Zelf heb ik midden de jaren '90 ook zo'n vreemd driehoekig voorwerp waargenomen. Tijdens een avondwandeling met een kameraad merkte ik plots drie witte lichtpunten in driehoeksformatie op. Het voorwerp bewoog zich relatief traag door de lucht en ik hoorde niet meteen een geluid. Ik stond aan de grond genageld toe te kijken. De dagen daarvoor was ik druk bezig geweest allerhande naslagwerken over de Belgische UFO-golf te lezen en nu zag ik het object zelf voor mijn neus. Dit kon geen toeval zijn! We bleven de driehoek aanschouwen en even later zagen we ook een knipperlichtje. Het "object" werd steeds duidelijker naarmate het dichterbij kwam. En toen zag ik het: het was een gewoon lijntoestel dat voorbij vloog. Ik was verbaasd dat ik aanvankelijk dacht dat het om de Belgische driehoek ging. Maar enkele zaken heb ik hierdoor die avond geleerd. Helemaal in de ban van de UFO-golf had ik dus onbewust de link naar de andere waarnemingen gelegd en mezelf beetgenomen. Wat als dit een heleboel mensen eind de jaren '80 ook was overkomen... Dit zou best wel grote gevolgen voor deze waarnemingsgolf hebben. Wat als je je in een onderwerp als UFO's verdiept of hiermee geconfronteerd wordt en dan ook zelf UFO's gaat zien? Ik stelde mezelf onmiddellijk de vraag of de stroom aan UFO-nieuws in die periode bepaalde mensen het slachtoffer heeft gemaakt van een soort massahysterie. Ik weet dat lijnvliegtuigen veel geluid produceren, maar toen had ik helemaal niets gehoord. Het geluid zal er vast wel geweest zijn, maar door de emoties had ik dit blijkbaar niet opgemerkt of aan me voorbij laten gaan. We mogen daarnaast niet vergeten dat de windrichting op het ogenblik van een waarneming belangrijke gevolgen kan hebben voor het horen van geluid. Tijdens de Belgische UFO-golf meenden sommige mensen totaal geen geluid te horen bij het zien van de driehoek, terwijl andere mensen het over een zeer luid lawaai hadden. Van knipperlichten weten we dat deze meteen wijzen in de richting van door de mens

gemaakte toestellen. Een link die ik op dat ogenblik ook niet meteen gemaakt had.

Onderaanzicht van een lijnvliegtuig tijdens een nachtelijke vlucht. We zien witte lichten op de neus en vleugels van het toestel en onderaan de buik een rood knipperend antibotsingslicht.

Dat een groot deel van de driehoeken uit de Belgische UFO-golf wel eens veroorzaakt kan zijn door gewone vliegtuigen werd door de jaren heen tijdens ons onderzoek bij het Belgisch UFO-meldpunt (waar ik mede-oprichter en coördinator van ben) steeds duidelijker. We ontvangen namelijk met regelmaat waarnemingen van mensen die een gelijkaardig driehoekig object als tijdens de UFO-golf omschrijven. Wanneer we dan de vliegactiviteit voor het ogenblik van de waarneming natrekken, stoten we bijna steeds op een lijntoestel dat op dat moment in de lucht was en het traject volgde dat door de getuige werd omschreven.

Verklaren gewone lijnvliegen de volledige Belgische UFO-golf? Neen, maar ik denk dat een groot aantal van de waarnemingen alsnog hierdoor verklaard kan worden. Wat vaststaat is dat AWACS-vliegtuigen met hun typische touch-and-go manoeuvres dikwijls voor UFO's werden aanzien. Het is net iets te toevallig dat we tegenwoordig nog steeds gelijkaardige meldingsverslagen ontvangen die later als vliegtuig kunnen verklaard worden. Mocht er destijds zoiets als *planefinder* bestaan hebben dan ben ik ervan overtuigd dat meer waarnemingen een rationele verklaring hadden gekregen.

Als een Ufoloog iets in de pap te brokken heeft...

Laat ons duidelijk stellen dat zoiets als ufologie niet bestaat. Dit is geen wetenschappelijke discipline. Iedereen die zich in UFO's interesseert kan zich van vandaag op morgen Ufoloog noemen.

In dit geval spreek ik een beetje tegen mijn eigen winkel, maar er bestaat heel wat amateurisme binnen ufologische kringen. Volgens mij is de belangrijkste reden hiervoor dat de ufologie geen exacte wetenschap is. Er bestaat geen enkele opleiding voor personen die zich in deze materie willen verdiepen. Het zijn, net zoals ik, personen met een grote fascinatie voor vreemde luchtverschijnselen die op eigen houtje zichzelf aan de hand van de beschikbare informatie (boeken, tijdschriften, het net, enz...) proberen bij te scholen, noem het maar een autodidactisch onderzoeker van UFO's. Ieder van deze personen gaat na verloop van tijd dan ook bijna automatisch kiezen voor een bepaalde geloofsovertuiging (ook al hebben UFO's in wezen niets met geloven te maken: ze bestaan want ze worden gezien, waargenomen, gespot. De vraag is wat ze zijn). Ofwel ben je een believer, ofwel ben je een non-believer. Een believer is in dit geval een aanhanger van de buitenaardse hypothese waaraan UFO's vaak gelinkt worden.

Een groot probleem bij deze vorm van zelfstudie is dat het internet en verschillende naslagwerken bol staan met onzin. Hierdoor is het als leek bijzonder moeilijk om de UFO's nog door het bos te zien. En daar loopt het bij veel UFO-onzoekers vaak fout. Met neemt klakkeloos bepaalde informatie voor waar aan en helpt daarna mee deze onzin te verkondigen. Deze manier van werken draagt bij tot het onprofessioneel benaderen van het fenomeen en het verder verspreiden van fantasieverhalen.

We mogen niet vergeten dat we bij meer dan 90% van alle UFO-meldingen afhankelijk zijn van waarnemingen en de betrouwbaarheid van de getuige. Een getuige mag dan wel de waarheid spreken, de manier van een

observatie te verwoorden is niet altijd even eenvoudig en het is vaak gemakkelijk om bepaalde beweringen verkeerd te interpreteren. Het is dan ook bijzonder belangrijk dat de interviewer in kwestie zo neutraal mogelijk poogt over een incident te rapporteren en hierbij rekening houdt met de kennis van de waarnemer. De vraag is hoe neutraal de onderzoekers van SOBEPS destijds de getuigen ondervraagd hebben en de feiten op papier hebben gezet. Dat SOBEPS een goed geoliede machine was die op een efficiënte manier de vele honderden meldingen bij elkaar sprokkelde is een feit. Ze beschikte dan ook over een heel leger ijverige en enthousiaste medewerkers. Geen enkele andere Belgische UFO-groepering kreeg dat voor elkaar. Uiteraard is er ook een klein percentage van de gerapporteerde meldingen vals. Een uitgebreide vraagstelling kan dergelijke individuen al snel door de mand laten vallen, maar ook hier is een degelijke vraagstelling onmisbaar.

Een vraag die we ons bij een deel van de waarnemingen tijdens de Belgische UFO-golf kunnen stellen is of er wel steeds sprake was van een driehoekige constructie. Uit ervaring weten we ondertussen dat sommige mensen in bepaalde gevallen enkel drie lichtpunten hebben waargenomen en dat er dus niet noodzakelijk sprake is van een driehoekig voorwerp (hierbij verwijs ik naar de officier die schreef dat de F-16 dwars door de driehoek vloog). In 2013 werd het Belgisch UFO-meldpunt bijvoorbeeld regelmatig met dergelijke verklaringen geconfronteerd. Na onderzoek bleek het echter vaak om afzonderlijke Thaise lampionnen (ook bekend onder de naam vuurballonnen) te gaan die in die periode regelmatig werden opgelaten. We kunnen ons dan ook de vraag stellen of alle driehoeken die tijdens de Belgische UFO-golf werd waargenomen ook effectief driehoekige structuren waren.

Mijns inziens dragen verschillende Ufologen bij tot het in stand houden van het mysterie. Onvoorzichtige redeneringen in onderzoeksrapporten of publicaties zijn een bron van misleiding. Een mooi voorbeeld hiervan is zonder twijfel de Petit-Rechain dia.

Vanuit verschillende bronnen werd destijds van de daken geschreeuwd dat de dia geen pasklare verklaring kon krijgen en de hypothese dat het om een ordinaire vervalsing zou gaan met een model was al helemaal uit den boze. De getuigenis van fotograaf Maréchal bewees jaren later het tegendeel.

UFO-golf anno 2019

Een UFO-golf zoals deze er in 1989- '91 uitzag, zou nu een heel ander verloop kennen. Destijds waren getuigen aangewezen op het telefonisch rapporteren van hun waarneming, of moest een brief naar de desbetreffende UFO-groep geschreven worden. Ook foto's en video's van de Waalse UFO zijn zeer schaars als we dat vergelijken met het aantal UFO-waarnemingen uit die periode. Heel begrijpelijk, want wie liep er nu destijds steeds gewapend met een fototoestel of videocamera rond?

Tegenwoordig heeft zowat iedereen een slimme telefoon op zak en hierdoor is een foto (of video-opname) zeer snel gemaakt. Dit bewijst de grote hoeveelheid beeldmateriaal dat de laatste jaren bij het Belgisch UFO-meldpunt binnenkomt. Op 14 september 2019 bv. was een ontplofte weerballon in Gent oorzaak van heel wat verwarring. Die avond kwamen er bijna 40 meldingen binnen. Als we weten dat ongeveer 10 van deze meldingen vergezeld waren van beeldmateriaal dat met de smartphone werd gemaakt, wat een bron aan beeldinformatie moet een UFO-golf van duizenden getuigen dan wel niet opleveren? En het moet gezegd, meldingen met beeldmateriaal kunnen we doorgaans vrij snel verklaren. Misschien was de Belgische UFO-golf wel al lang opgehelderd mocht er toen meer bruikbaar beeldmateriaal gemaakt zijn.

Ook het melden van dergelijke fenomenen gaat nu een stuk vlotter en gedetailleerder. Waarnemers kunnen tegenwoordig met enkele klikken hun observatie via een meldingsformulier op onze website melden. Op deze manier beschikken we snel over een aantal belangrijke gegevens die nodig zijn om een UFO-waarneming te duiden. We zien ook steeds vaker dat sociale media een rol spelen

wanneer er meerdere meldingen op een korte tijdsperiode in een bepaalde regio voorkomen. De vlotte uitwisseling van al deze informatie is iets waarvan men eind de jaren '80 alleen maar kon dromen.

Conclusie

Ik ben in alle opzichten voorzichtig met mijn uitspraken over deze boeiende UFO-periode in ons land. Destijds was ik immers zelf nooit rechtstreeks betrokken bij het onderzoek naar deze waarnemingen. Ook in dit geval geldt de regel dat de meest betrouwbare informatie nog steeds deze van de meest originele bron is (van de waarnemers zelf dus). Voor het schrijven van dit artikel was ik dan ook afhankelijk van de informatie die ik in de loop van de jaren verzameld heb en van de directe getuigenissen van twee bovenvermelde militairen.

Er bestaat geen twijfel over het feit dat zowel SOBEPS als de nationale media destijds een grote invloed hebben gehad. Men mag zeker en vast niet onderschatten welke gevolgen dat heeft gehad. Onderzoekers dienen neutraal een dergelijke golf te benaderen en van de media wordt verwacht dat ze zo voorzichtig mogelijk met deze kwetsbare informatie om springen. Al is het natuurlijk een zeer moeilijke evenwichtsoefening om dit alles tot een goed einde te brengen.

Een pasklaar antwoord op de Belgische UFO-golf moeten we waarschijnlijk nooit meer verwachten. Het opnieuw onderzoeken van bepaalde belangrijke gebeurtenissen is volgens mij zo goed als zinloos. Een belangrijke reden hiervan is zonder twijfel de lange tijdsduur die ondertussen verstreken is. Uit ervaring weten we dat tijd een grote vijand van het menselijke geheugen is. We zijn dus jaren na datum afhankelijk van de rapporteurs van SOBEPS die destijds het merendeel van de getuigenverklaringen genoteerd hebben.

Waarschijnlijk hebben verschillende elementen bijgedragen tot het ontstaan van de buitenproportionele omvang van de Belgische UFO-golf. Er verschenen verschillende sensatieverhalen in de pers,

bepaalde UFO-onderzoekers (ik noem geen namen) gingen op amateuristische wijze te werk, allemaal maken ze deel uit van de voedingsbodem voor deze vorm van massahysterie. Hebben SOBEPS-medewerkers onnodig druk gezet op getuigen en militairen? Zijn al deze getuigenissen dan denkbeelding en werd in die periode niets vreemds gezien? NEEN! Een aanzienlijk deel van de waarnemers zal wel iets gezien hebben, maar om al deze meldingen met één verklaring te staven is zinloos. Bij het onderzoek naar UFO's is het belangrijk om iedere melding afzonderlijk te gaan onderzoeken en niet te proberen om alle observaties over één kam te scheren. De kans bestaat dat één afzonderlijke fenomeen of object verantwoordelijk was voor deze golf aan waarnemingen, maar tot op heden is hier onvoldoende bewijs voor geleverd.

Het staat als een paal boven water dat UFO's wetenschappelijke aandacht verdienen. Na vele tientallen jaren blijkt het fenomeen nog steeds een magneet voor spotters en aprilvissen. Het fenomeen herbergt echter tal van wetenschappelijke informatie die zeer waardevol kan zijn. Dit kan gaan van fysische tot psychologische eigenaardigheden, waarbij volgens mij de wetenschap enkel maar baat

bij kan hebben deze van naderbij te bestuderen. Persoonlijk heb ik kennis dat verschillende wetenschappers wel de interesse hebben om zich in deze materie te verdiepen, maar dat hun omgeving en functie het niet toelaten openlijk te verkondigen dat ze zich met UFO's bezighouden. UFO's blijven tot op de dag van vandaag de zware buitenaardse erfenis meedragen die ze meekregen door de SF-films en SF-literatuur uit de jaren '40 en '50. Ook het hoog gehalte van weirdo's en kwakzalvers die het fenomeen vergiftigen, doet hier zeker geen goed aan.

UFO's verklaren en begrijpen is een zeer moeilijke evenwichtsoefening. Een eerste zaak moet zijn om de meldingen zoveel mogelijk te verklaren. Als we een UFO-waarneming niet kunnen verklaren dan moeten we dit durven toegeven, maar geen overhaaste conclusies trekken en de wildste theorieën verspreiden. Om fantastische beweringen te doen, moet je immers over fantastisch bewijsmateriaal beschikken.

Het moet in deze context dan ook toegegeven worden dat de grote Belgische UFO-golf tot op de dag van vandaag geen sluitende verklaring krijgt.

* DELAERE is sinds 1997 actief bezig met het onderzoek naar het UFO-verschijnsel. Hij is mede-oprichter en coördinator van het Belgisch UFO-meldpunt (www.ufomeldpunt.be) dat in 2007 het levenslicht zag. Het meldpunt onderzocht ondertussen meer dan 2500 UFO-waarnemingen uit België. In 2014 schief DELAERE het boek 'UFO's in België en Nederland', een uitgave van LANNOO. Momenteel werkt hij samen met Wim VAN UTRECHT aan een jeugdboek over het UFO-onderwerp.

Met dank aan Luc BOUCKHUYT & Wim VAN UTRECHT voor het nalezen van de tekst.